

הצעת חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) (תיקון מס 37) התשע"ז – 2017

פרק שביעי: שימוש בזרע של חייל שניספה

בחוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) (להלן – החוק העיקרי), תש"י-1950, אחרי סעיף 35א. יבוא פרק שביעי 2 סעיף 35ב.

**הוספת פרק
שביעי
סעיף
35ב.**

35ב. נטילה (1) ניספה חייל, יהיו רשאים קרוביו; בת זוגו או הוריו לבקש ליטול ממנו זרע תוך 72 שעות לאחר שנקבע מותו. חייל לאחר המוות.

(2) שימוש בזרע שניטל מחייל לאחר מותו, ייעשה בהתאם לאחד מאלה:

(א) הותיר, החייל שנספה הוראות בכתב, יפעלו על פי ההוראות שהותיר.

(ב) לא הותיר, החייל שנספה הוראות בכתב, והיה נשוי או שהייתה לו בת זוג, תהא רשאית, אשתו או בת זוגו הקבועה, להרות מזרעו או להפרות את ביציותיה בזרעו.

(ג) לא הותיר החייל הוראות בכתב ולא הייתה לו בת זוג, יהיו רשאים הוריו לבקש שימוש בזרעו לצורך הפריית אישה מסוימת שאיננה בת זוגו.

(ד) לא הותיר החייל שניספה הוראות בכתב, ואשתו או בת זוגו הקבועה, אינה מעוניינת להתעבר מזרעו ולא היו להם ילדים משותפים, יהיו רשאים אביו ואמו או מי מהם, לפנות לבית משפט בבקשה לעשות שימוש בזרע לצורכי הפרייתה של אישה מסוימת שאיננה בת זוגו.

דברי הסבר

הצעת חוק זו נועדה להסדיר את האפשרות לפיה קרובי משפחתו, בת/בן זוגו או הוריו, של אדם שנספה במהלך שירותו הצבאי או מחמת פעולת איבה, ולא נותרו ממנו צאצאים, ניתן יהיה לאפשר לו המשכיות גם לאחר מותו.

אחריות המדינה השולחת את בניה להגן על גבולותיה, אינה מסתכמת במתן פיצוי חומרי לבני משפחתו שנותרו אחריו. בכוחה של המדינה, האחראית לבניה, לאפשר את השימוש בטכנולוגיות הפריון המתקדמות, באופן שיאפשר להם לזכות ולהעמיד צאצאים מהנספה ואת המשכיות מורשתו.

הצעת חוק זאת באה לקבוע כי, חזקה על אדם שהוא רוצה בהמשכיותו בדרך של העמדת צאצאים אחריו, אלא אם ביקש אחרת במפורש בכתב או בעל-פה או בהתנהגות מפורשת.

זה כשני עשורים (החל משנת 2001) ביוזמת [ארגון משפחה חדשה](#), מתרחשת פרקטיקה משפטית של נוהל שימוש בזרע מנפטר, בין על פי בקשת ההורים ובין על פי בקשת בני הזוג. בשנת 2002 התרחש המקרה הראשון של החייל קיוון כהן ז"ל שנהרג מאש צלפים בעזה ומשפחתו ביקשה לשאוב את זרעו לאחר מותו ולהעמיד לו צאצאים. משפחת כהן, יוצגה על ידי המחלקה המשפטית של ארגון משפחה חדשה, בבית המשפט לענייני משפחה בתל אביב אשר פסק בדבר זכותה לעשות שימוש בזרע הבן שנפל. שתיים עשרה שנה לאחר נפילתו זכה קיוון כהן ז"ל להמשכיות. המשכיותו התאפשרה באמצעות אישה פנויה שלא הכיר קודם לכן, אשר הרתה מזרעו והולידה ממנו בת אותה היא מגדלת כאם נכדה להוריו.

בחירתה של האם שהולידה ילד מזרעו של החייל שנפל, אף שלא הייתה בת זוגו, היא בחירה בין הולדה של זרע אנונימי מבנק הזרע או הולדה של זרע של אדם ידוע (החייל שנספה) המהווה את המשכיותו והעמדת צאצאים מזרעו.

ישראל היא המדינה המובילה בעולם בשימוש בטכנולוגית פריון אנושית זו. בשנת 2005 הוקם על ידי עו"ד [אירית רוזנבלום](#) מייסדת ארגון משפחה חדשה, [בנק הצוואות הביולוגיות](#)™ היחיד והראשון מסוגו בעולם בו מופקדות למעלה מ-5000 צוואות של אנשים שביקשו המשכיות. הצעת חוק זו מבקשת להניח כי החזקה היא, שאדם רוצה המשכיות ואין הוא צריך לומר זאת במפורש. אשר על כן, החריג לחזקה זו הוא מי שאינו חפץ בהמשכיות. לפיכך, חייל שאין לו ילדים ונשקפת סכנה לחייו, כמו מי שמשרת בשירות קרבי פעיל, יהא עליו לציין במפורש בכתב או בעל-פה או בהתנהגות מפורשת, שאינו רוצה בהמשכיות.

מאז ראשית שנות האלפיים נולדו עשרות ילדים בדרך זו.

הולדה מזרע של חייל שנפל בעת שירותו הצבאי, היא בראש וראשונה המשכיות של שושלתו המשפחתית ובנוסף לכך היא, מחווה מועטה שיכולה לעשות המדינה לשיקום משפחתו; בת זוגו והוריו. המדינה אשר אחראית לשלמותו במסגרת חובת השירות הצבאי, אחראית גם לכך שקופחו חייו. כחלק מאחריותה של המדינה על שלמות גופו ונפשו של מי ששירת אותה, חלה גם החובה לדאוג להמשכיותו.

בהנחיות היועץ המשפטי לממשלה לגבי נטילת זרע לאחר המוות ושימוש בו מיום 27 לאוקטובר 2003 (להלן: "הנחיות היועץ המשפטי לממשלה"), הובאה עמדתו של היועץ המשפטי לממשלה לגבי הצורך בהסכמה, רצון או לפחות עמידה על רצון משוער של המת לעצם ההורות.

"עמדתו של הפרט, אשר בזרעו מתבקש השימוש לאחר מותו, אינה מהווה גורם בלבדי לצורך גיבוש העמדה בסוגיה, כי אם גורם אחד מבין מכלול הגורמים, הנבחן על-פי ערכי החברה וראייתה את נושא ההולדה בכללותו, והאינטרס החברתי למתן אפשרות למימוש הזכות להורות של הפרטים בחברה. כמובן שלרצונו של הנפטר ניתן משקל משמעותי, ומקום שהוא התנגד לשימוש בזרעו לאחר מותו ייתן לכך משקל מכריע. אולם, בהעדר אינדיקציה להתנגדות כאמור, ובמצב בו בת-זוגו מעוניינת בהולדת ילד מזרעו של הנפטר, ראוי יהיה להתיר לה שימוש זה."

”ההנחה הבסיסית היא שהולדה, בדרך כלל, היא פרי רצונם של שני בני הזוג . כאשר אנו דנים בשימוש בזרע לאחר המוות, עלינו להחליט על מנגנון לקביעת רצונו של הנפטר. רצון הנפטר יכול להילמד כמובן מהסכמה מפורשת שנתן בחייו לשימוש בזרעו לאחר מותו, בין אם ההסכמה ניתנה בכתב או בעל-פה או-כמובן-מהתנהגות מפורשת.”

עולה מכך כי גם, היועץ המשפטי לממשלה רואה את נטילת הזרע לאחר המוות כפעולה שיש לאפשר לפיכך, תיקון חוק זה בא להסדיר את הדרך האפשרית לשימוש בזרע מנפטר.